

**Zarządzenie Nr 32/2014
Burmistrza Miasta Rypin
z dnia 3 marca 2014 r.**

w sprawie powołania zespołu ds. opracowania i wdrożenia ścieżek: edukacyjno-turystycznej i historycznej dla miasta Rypin.

Na podstawie art. 31 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r. poz. 594 z późn. zm.) zarządzam jak następuje:

- § 1. w celu opracowania i wdrożenia programu-konceptcji ścieżek: edukacyjno-turystycznej i historycznej powołuję zespół w składzie jak w załączniku,
- § 2. zespół działa w oparciu o opracowany i przyjęty przez siebie regulamin,
- § 3. miejscem pracy zespołu jest siedziba Urzędu Miasta Rypin,
- § 4. środki na realizację wypracowanych i przyjętych zadań zapewnia Gmina Miasta Rypin,
- § 5. zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

BURMISTRZ MIASTA RYPIN

mgr Paweł Grzybowski

Zespół ds. Ścieżek: Edukacyjno-Turystycznej i Historycznej miasta Rypin.

1. Bogdan Balcerowicz
2. Elżbieta Bednarska
3. Bartosz Bednarki
4. Piotr Gałkowski
5. Monika Kalinowska
6. Marcin Kowalczyk
7. Mikołaj Kozubowicz
8. Mirosław Marynowski
9. Hanna Pawlak
10. Sławomir Pawłowski
11. Zenobia Rogowska
12. Edward Rogowski
13. Jarosław Sochacki
14. Andrzej Szalkowski
15. Jan Szymański
16. Marek Taczyński
17. ks. Tadeusz Zaborny
18. Aleksandra Ziółkowska

BURMISTRZ MIASTA RYPIN

mgr Paweł Grzybowski

Koncepcja ścieżki edukacyjno-turystycznej.

Miasto Rypin położone w północno-wschodniej części ziemi dobrzyńskiej mimo, iż należy do najdawniejszych miast Polski, najwcześniej wzmiankowanych w dokumentach pisanych i o niebywalej historii jest miastem nie wyróżniającym się niczym szczególnym spośród innych tego typu miast. Pierwotne założenie urbanistyczne z połowy XIV wieku dość czytelne jeszcze zważywszy na siatkę ulic na obszarze zbliżonym do prostokąta o powierzchni czterech hektarów z centralnie umieszczonym rynkiem (obecnie ulica Rynek).

Rypin - miasto pogranicza. Z kwitnącym niegdyś handlem skupionym w rękach polskich jak i żydowskich kupców. Z drobnym rzemiosłem. W okresie rozbiorów z ograniczonymi możliwościami rozwoju, lecz mimo wszystko miasto starające nadrobić zaległości cywilizacyjne i społeczne. Obecnie największe miasto ziemi dobrzyńskiej. Miasto powiatowe, siedziba rosnącej liczby zakładów przemysłowych. Otoczone, ze względu na położenie geograficzne, olbrzymią liczbą jezior, sporą liczbą lasów, rzek. Posiadające w sąsiedztwie gęstą sieć grodzisk średniowiecznych, ruin zamków, czy takie obiekty architektury jak dwory i pałace ziemiańskie. Miasto, którego oferta hotelarska, gastronomiczna i sportowa zaczyna spełniać oczekiwania przyjeżdżających tu turystów. Jednakże minione wojny, czasy zaborów, rekwizycji wojennych, kontrybucji spowodowały, że miasto nie może pochwalić się zabytkami przykuwającymi uwagę turysty. Dlatego też w związku z rosnącym ruchem turystycznym w samym Rypinie rodzi się pilna konieczność wprowadzenia pewnych usprawnień do istniejących już atrakcji turystycznych jak i zorganizowanie zupełnie nowych.

Koniecznym wydaje się wprowadzenie wspólnego systemu oznaczenia zabytków i miejsc ciekawych turystycznie. Dla przykładu duża ogólna plansza z mapą zaopatrzoną w wizualizacje obiektów i miejsc, z legenda zawierającą informacje czy obiekt da się zwiedzać, czy tylko oglądać z zewnątrz, lub zwiedzać, ale na specjalnych zasadach, (z przewodnikiem muzeum, księdzem itp.). Plansza zawierająca informacje o zlokalizowaniu Postojów Taxi, parkingów, toalet publicznych, itp.

Poniższy wykaz obiektów i miejsc ciekawych zawierać będzie krótkie charakterystyki wraz uwagami lub pomysłami dotyczącymi usprawnienia funkcjonowania.

Miejsca godne odwiedzenia w Rypinie to¹:

1. Lapidarium na terenie byłego cmentarza żydowskiego - kirkutu. Mur na planie sześciokąta, z wmontowanymi relikami macew. Obiekt ciekawy, sentymentalny. Usytuowanie za podwórkiem prywatnym w sąsiedztwie ulicy Spokojnej, niestety pogarsza walory turystyczne. Kiepski podjazd. Brak miejsca parkingowego na auta osobowe, nie wspominając o autobusie. Konieczność zadbania o zielen i otoczenie lapidarium. Potrzeba usytuowania w najbliższym otoczeniu lapidarium tablicy edukacyjnej o historii ludzi wyznania mojżeszowego w Rypinie.
2. Plac Świętego Ducha. Teren należący do Parafii Świętej Trójcy. Miejsce niezwykle historyczne dla samego Rypina. Siedziba rypińskiego konwentu zakonników Grobu Bożego, od lat 40-tych XIV wieku do lat 20-tych XIX wieku. Kiedyś cmentarz z centralnie umieszczonym Kościołem Św. Ducha i od XIX wieku kaplicą grobową Podoskich. Obie świątynie rozebrane decyzją władz hitlerowskich podczas II wojny światowej. Obecnie zadrzewiony teren z centralnie umieszczonym pomnikiem upamiętniającym Zakon Bożogrobców w Rypinie. Miejsce otoczone bardzo ciekawym parkanem z zabytkową bramą wjazdową. Zarastające trawą i chwastami. Wymagające pielęgnacji i oczyszczania. Dodatkowo usytuowania w tym miejscu oświetlenia

¹ Kolejność czysto przypadkowa, nie systematyzująca pod względem atrakcyjności

- poprawiającego bezpieczeństwo w tym miejscu jak i widowiskowość w nocy. Brak tablicy informacyjnej, planszy edukacyjnej.
3. Kościół Świętej Trójcy z reliktnymi murów miejskich. Gotycka budowla z połowy XIV wieku. Wielokrotnie podczas minionych wojen burzona i palona. W chwili obecnej z widocznymi elementami neogotyku. W bliskim sąsiedztwie dzwonnica neogotycka z lat 20-tych XX wieku. We wnętrzu świątyni bardzo ciekawa polichromia oraz barokowe wyposażenie. W sąsiedztwie fragment murów miejskich o długości 23 metrów. Brak planszy - tablicy edukacyjnej zawierającej informacje na temat budowy kościoła, stylu jaki reprezentuje. Dodatkowo informacji na temat ufortyfikowania Rypina w średniowieczu. Podświetlenie kościoła nocą sprawia miłe wrażenie na oglądającym. Docelowo warto zająć się odtworzeniem fragmentu murów do samego blankowania na całej długości tegoż fragmentu. Poprawi zdecydowanie atrakcyjność obiektu.
 4. Kościół ewangelicko-augsburski. Neogotycka budowla z końca XIX wieku z ciekawym wnętrzem, emporami na żeliwnych kolumnach. Wieża zegarowa. Dobre stosunki z opiekunami świątyni pozwalają na zwiedzanie obiektu. Zły stan wieży zegarowej nie pozwala na wykorzystanie jej jako punktu widokowego z możliwością obserwowania starej części miasta. Docelowo warto problemem udostępnienia wieży zająć się bliżej w celu uruchomienia niezwyklej atrakcji turystycznej. W wieży zabytkowy mechanizm zegara sprowadzonego w 1911 roku z Pragi (ostatnio wymieniony na elektroniczny, jednakże stary zabytkowy udostępniony do oglądania). Konieczność umieszczenia tablicy informacyjnej o bryle architektonicznej świątyni, historii grupy wyznaniowej w okolicy Rypina.
 5. Kościół Świętego Stanisława Kostki. Monumentalne witraże o łącznej powierzchni powyżej 600 metrów kwadratowych. Konieczność usytuowania tablicy informacyjnej w sąsiedztwie lub w samym kościele o treściach zawartych na witrażach, twórcach witraży, stylu świątyni.
 6. Kaplica Świętej Barbary i park Piłsudskiego. Zabytkowa (XIX-wieczna?) kaplica drewniana. Ostatni zabytek architektury drewnianej sakralnej w Rypinie. Z ciekawą polichromią wewnątrz. Niegdyś cmentarz choleryczny, później miejsce grzebalne dla niechrzczonych dzieci. Obecnie staraniem parafii Świętej Trójcy (właściciel obiektu) odnowiony dach, zakonserwowane i odświeżone polichromie, nowy parkan dookoła. Konieczność posadowienia w sąsiedztwie tablicy informacyjnej o historii obiektu, jego konstrukcji. Doświetlenie nocne poprawia zdecydowanie atrakcyjność miejsca. Park Piłsudskiego - dobre doświetlenie, wygodne alejki, dużo miejsc siedzących na ławeczkach oraz plac zabaw dla małych dzieci sprawia, że jest to jedno z częściej odwiedzanych miejsc przez mieszkańców i turystów. Tablica informacyjna oraz bramy prowadzące do wnętrza parku stylizowane na zabytkowe dodają walorów temu miejscu. W momencie zrealizowania koncepcji posadowienia tam fontanny, warto zasygnalizować poprzez planszę informacje o sieci rzek, strumieni i kanałów sąsiadujących z Rypinem, lub przez niego płynących. Przez Park Piłsudskiego płynie strumień od Bielawek, prawdopodobnie jeszcze za czasów carskich skanalizowany. Wpływa do rzeki Rypienicy, niestety dość mocno zanieczyszczony.
 7. Obiekty MOSIR. Bardzo atrakcyjne dla osób uprawiających sporty. Sąsiedztwo Parku Miejskiego zapewnia dogodne miejsca spacerowe dla mieszkańców i turystów. Park Miejski ostoją wielu gatunków ptaków i drobnej zwierzyny (płazy, gady, ssaki). Zlokalizowanie w sąsiedztwie rzeki Rypienicy, w dolinie tejże rzeki, a przede wszystkim nieduża odległość do rezerwatu żółwia błotnego predestynuje to miejsce do zlokalizowania tutaj ścieżki edukacyjnej o tematyce przyrodniczo-ekologicznej. Dodatkowo wykorzystując plansze prezentujące historię rypińskiego sportu (

wykorzystywane do wystawy muzealnej na 85-lecie Lecha Rypin) potrzeba stworzenia miejsca prezentującego właśnie historię rypińskiego sportu. Ze względu na zlokalizowanie na terenie obiektów MOSIR kilku oczek wodnych warto by się skoncentrować na stworzeniu siedliska dla żółwia błotnego z zapewnieniem całkowitego bezpieczeństwa tymże zwierzętom.

8. Muzeum Ziemi Dobrzyńskiej (osobne plany rozwoju)
9. Kino Rypińskiego Centrum Promocji i Kultury (j.w.)
10. Budynek Zgoda. Największa kamienica w mieście. Neobarokowy budynek o niezwyklej historii. Brak możliwości zwiedzenia ze względu na mieszkalno-handlowy charakter korzystania z budynku. Kwestie konserwatorskie pozostawiam innemu opracowaniu, jednakże brak jest jakiegokolwiek informacji w postaci planszy o historii tegoż budynku, reprezentowanym stylu architektonicznym. Niezwykle ciekawe piwnice pod budynkiem, a jeszcze ciekawsza wieża. Wieża zwana „Jaskółą” o ciekawej powierzchni z dobrymi punktami widokowymi. Niestety nie wykorzystywana.
11. Prawosławna część cmentarza. Bardzo ciekawe zabytkowe nagrobki. Konieczność posadowienia planszy informacyjnej o samym prawosławiu w Rypinie.
12. Cmentarz ewangelicko-augsburski, tablica w powiązaniu z tablicą przy kościele ewangelicko-augsburskim.
13. Kamienica tzw. Dom Bolesły, konieczność umieszczenia tabliczki informacyjnej,
14. Drewniany Dom przy ulicy Kościuszki pochodzący z 1860 roku, tabliczka informacyjna
15. „Katolik” były Dom Kultury, tabliczka informacyjna
16. Młyn przy ulicy Mławskiej, tabliczka inf.
17. Dom Strzelca przy ulicy Nowy Rynek, tabliczka informacyjna wraz z zasygnalizowaniem inicjałów zachowanych na balustradzie balkonu
18. Stary Magistrat, tabliczka inf.
19. Stara Poczta, najprawdopodobniej najstarsza zachowana kamienica w mieście, tabliczka inf.
20. Kamienice przy Jana Pawła II 5/7, tabliczka inf.
21. Kamienica „Rypinianka”, dawny Hotel Polski Szczotkowskich, tabliczka inf.
22. Remiza strażacka, tabliczka informacyjna o historii rypińskiej straży,
23. Apteka przy ulicy Kilińskiego, tabliczka informacyjna
24. Kirkut w parku, zwany Herholem, tabliczka informacyjna
25. Stara Elektrownia przy ul. E. Orzeszkowej, tabliczka inf.
26. Starostwo, obecnie Urząd Miejski, tabliczka inf.
27. Szpital im. Dr. Dłutka, tabliczka inf.
28. Miejsce po byłej Bramie Sierpeckiej, utworzenie tabliczki informacyjnej,

Ważnym elementem usprawnienia zarówno edukacji lokalnej jak i poprawienia atrakcyjności pewnych obszarów koniecznym jest wprowadzenie nowych atrakcji w postaci szeroko zakrojonej ścieżki edukacyjnej możliwej do wykorzystywania przy oprowadzaniu grup zwiedzających. Warto w tym momencie odnieść się do cech charakterystycznych Rypina, które rzucają się w oczy. Zatem: miasto nieduże, dość biedne, żyjące z handlu i borykające się z szeregiem problemów. Rzeczy oczywiste, które odpowiednio ujęte mogą się stać atutami. Wykorzystując doświadczenia z szeregu lekcji muzealnych - tzw. żywych lekcji historii, zauważa się jedno, że rzeczy zgoła oczywiste nie wydają się takimi do końca być. Dlatego też warto wykorzystując lokalne dziedzictwo uatrakcyjnić ofertę turystyczną miasta. Młodzież pochłonięta jest komputerami, kontestuje mury szkolne, ale przejawia zainteresowanie czymś dla siebie nowym. Taką nowością

może okazać się możliwość obcowania z żywą historią. Propozycja ścieżki żywej historii miasta. Ścieżka żywej historii miasta musi być integralną częścią ogólnego systemu informacji turystycznej miasta, musi płynnie z nią współgrać.

1. wykorzystując ostatnią funkcjonującą w mieście ręczną magiel, można stworzyć miejsce gdzie zorganizowane grupy z przewodnikiem muzealnym mogą obejrzeć funkcjonujący warsztat usługowy z zabytkowymi urządzeniami. Gdzie samodzielnie uczestnicy zwiedzania mogliby popróbować coś wymaglować. Uczestnik takiego zwiedzania zapoznaje się z historią urządzenia, jego konstrukcją, siłą jaką należało włożyć w uruchomienie i pracę tegoż urządzenia. Dowiaduje się dorabianiu dzieci i młodzieży przy kręceniu maglem. Jako, że warsztat zlokalizowany jest na prywatnej posesji zachodzi konieczność ułożenia współpracy na zasadzie porozumienia i odpłatności z tym związanymi za zwiedzanie. Z drugiej strony aktywizujemy społeczeństwo, możliwe, że tworzymy dodatkową możliwość zarobkowania.
2. Pamiętając o permanentnych kłopotach Rypina z wodą pitną, o funkcjonujących w mieście licznych pompach wodnych i co za tym idzie nosiwodach, należy zlokalizować, bądź przy ulicy Mławskiej w sąsiedztwie ostatniej działającej pompy, bądź w innym miejscu symbolicznego pomnika rypińskiego nosiwody z szondami i wiadrami. Sąsiedztwo należy zaopatrzyć w planszę historyczną o rypińskich pompach, itp. Dodatkowo umówiona wycieczka szkolna w tym miejscu może przeżyć lekcję noszenia wody w szondach. Zabawowa forma tej części zwiedzania uatrakcyjni ofertę turystyczną, rozbawi zwiedzających, zainteresuje przechodniów. Nie sprawi kłopotów komunikacyjnych. Proponowana technika wykonania pełnopostaciowej figury nosiwody jak w przypadku Pomnika ST. Walasiewicz.
3. Pamiętając o elektryfikacji Rypina sugeruje się w sąsiedztwie Starego Magistratu - pierwszej rypińskiej elektrowni umieścić replikę dawnych karbidowych lamp ulicznych Rypina, a w sąsiedztwie planszę o historii elektrowni rypińskich. Niezwykle atrakcyjnym elementem byłoby zlokalizowanie wraz z lampą swego rodzaju dynama, które napędzane ruchem korby dawałoby prąd do żarówki w lampie. Sąsiedztwo tego miejsca jest zamieszkane przez rodziny z problemami wychowawczymi, dlatego też potrzeba wyzycia się przez dzieci i młodzież częściowo zneutralizowana by została właśnie na tymże dynamie. Budynek Starego Magistratu jest budynkiem komunalnym.
4. Rynek, ulica Rynek, poprzednio Plac Wolności, obszar obecnie z centralnie posadowionym Posągiem Jana Chrzciciela, patrona miasta. Obszar niegdyś o przeznaczeniu handlowym. Warto zlokalizować zarówno planszę jak i elementy edukacyjne. Plansza o treściach historycznych dotyczących handlu rypińskiego, natomiast trwałe elementy edukacyjne dla przykładu, betonowy odlew mendla jajek, odlew długości łokcia, arszynu, pokazane jednostki wagi, kilogram, kwintal, metr zboża, tuzin itp. Wszystko by namacalnie pokazać i wyedukować młodzież i dzieci w tym aspekcie.